

Koncepcia energetickej efektívnosti SR

Rast cien fosílnych palív a environmentálne dôsledky ich extenzívneho využívania posúvajú energetickú efektívnosť v posledných rokoch do centra ekonomickej a politickej pozornosti či už na celosvetovej, európskej, ako aj na národnej úrovni. V tomto kontexte schválila vláda SR na svojom zasadnutí 4. júla 2007 Koncepciu energetickej efektívnosti Slovenskej republiky.

Energetická efektívnosť a dokumenty EÚ

Rastúce ceny energií v čase prvej ropnej energetickej krízy z roku 1973 prinútili európske krajiny, aby prehodnotili svoje energetické politiky a začali sa intenzívne zaoberať oblasťou energetickej efektívnosti. Energetická efektívnosť je potenciálne najväčším prispievateľom k plneniu všetkých troch cieľov európskej energetickej politiky, ktorými sú environmentálna udržateľnosť, energetická bezpečnosť a konkurencieschopnosť. Ďalšími vplyvmi, ktoré zvyšujú aktuálnosť tejto problematiky sú celkový vzťah k životnému prostrediu a klimatické zmeny, ako aj fakt, že Európska únia je na jednom z popredných miest v oblasti výskumu, vývoja a praktického využívania energetickej efektívnych technológií. Implementácia princípov energetickej efektívnosti je preto v súčasnosti jednou z najvyšších priorit EÚ.

Základné dokumenty, z ktorých vychádza EÚ v tejto oblasti, sú Zelená kniha o energetickej efektívnosti, ktorú vydala Európska komisia v máji 2005 a Akčný plán energetickej efektívnosti, ktorý bol zverejnený v októbri 2006. Z hľadiska cieľov EÚ sú dôležité závery predsedníctva zo zasadnutia Európskej rady, ktoré sa konalo 8. – 9. marca 2007 v Bruseli. Hlavným podporným prostriedkom by malo byť dôsledné uplatnenie smerníc EÚ v praktickom živote. Jedná sa o:

- smernicu EP a Rady č. 2002/91/ES o energetickej hospodárnosti budov,
- smernicu EP a Rady č. 2004/8/ES o podpore kogenerácie založenej na dopyte po využiteľnom teple na vnútornom trhu s energiou,
- smernicu EP a Rady č. 2005/32/ES o vytvorení rámca na stanovenie požiadaviek na ekodizajn výrobkov využívajúcich energiu, a jej vykonávacie opatrenia dotýkajúce sa predovšetkým energetickeho označovania (štítkovania) a minimálnej technickej účinnosti spotrebičov energie,
- smernicu EP a Rady č. 2006/32/ES o energie-

tickej účinnosti konečného využitia energie a energetických službách,

- nariadenie EP a Rady č. 2422/2001 o Energy Star.

Nákladovo efektívne energetické úspory vo všeobecnosti by mali priniesť zníženie závislosti EÚ ako celku na dovozoch palív z tretích krajín, zníženie negatívnych vplyvov na životné prostredie a zníženie nákladov európskych ekonomík na energiu, čím sa zvýši ich konkurencieschopnosť. Pozitívnym vplyvom by bolo aj lepšie využívanie obnoviteľných zdrojov energie a taktiež by sa nemusel budovať až taký veľký počet nových zdrojov na výrobu energie. Realizácia opatrení a aktivít súvisiacich s energetickými službami si tiež vyžiada potrebu prípravy vysoko kvalifikovaných špecialistov, čo sa pozitívne prejaví aj na zamestnanosti. Energetická efektívnosť a opatrenia z nej vyplývajúce by sa tiež mali prejavíť v znižovaní vplyvu zvyšujúcich sa cien energie na domácnosti, v citeľnom znížení platieb domácností za energiu, v skvalitnení bývania, čo bude mať vplyv na každodenný život všetkých obyvateľov.

Porovnanie energetickej náročnosti SR s jednotlivými krajinami EÚ

Znižovanie energetickej náročnosti je definované ako jeden zo základných pilierov v rámci trvalo udržateľného rozvoja celej spoločnosti. Porovnanie energetickej náročnosti s jednotlivými krajinami EÚ dáva obraz o postavení SR v tejto oblasti. Energetická náročnosť je v SR v porovnaní s ekonomicky rozvinutými štátmi Európskej únie (EÚ-15) výrazne vyššia a jej pokles je relatívne pomalý (obr. 1). Z dostupných údajov vyplýva, že SR má približne 4,1-krát vyššiu energetickú náročnosť, ako je priemer krajín EÚ-27.

Realizácia opatrení smerujúcich k zvýšeniu energetickej efektívnosti vo všetkých sektoroch národného hospodárstva SR pomôže riešiť výzvy, ktorým čelíme vo svetle globalizácie a hospodárskeho rastu, bezpečnosti zásobovania energiou a globálnych environmentálnych problémov.

Energetická efektívnosť a jej prínosy

Opatrenia v oblasti energetickej efektívnosti prispievajú k zvýšeniu energetickej bezpečnosti a znižujú

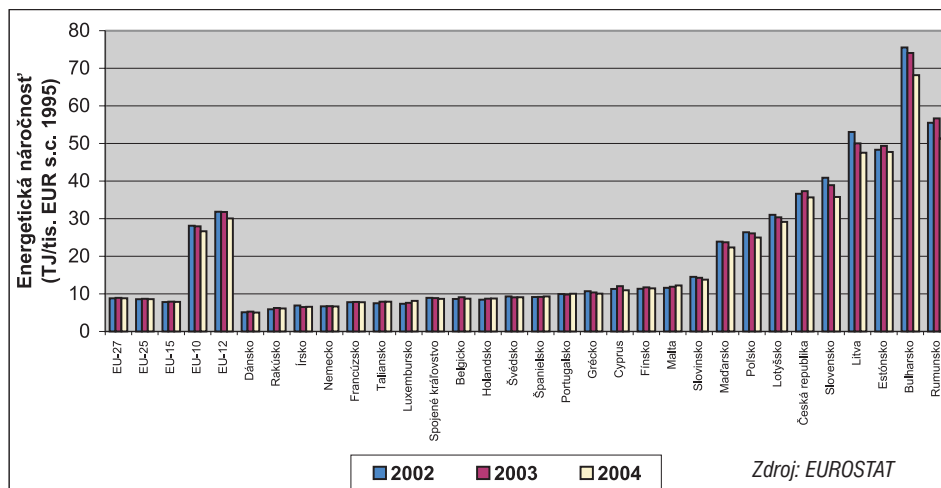
foto: Jozef Klinda

závislosť ekonomiky na nestabilných cenách ropy a zemného plynu a ich dovoze. Pre podniky, služby a domácnosti znamená úspora energie nižšie náklady na zabezpečenie energetických potrieb, a tým aj priamo či nepriamo zvýšenie konkurencieschopnosti, ako aj kvality života občanov. Energeticky úsporné opatrenia sú založené na vyspelých a environmentálne šetrných technológiách, výrazne prispievajú k znižovaniu emisií skleníkových plynov a škodlivín, čo predstavuje významný prvok v balíku opatrení na dosiahnutie cieľov Kjótskeho protokolu.

V širšom význame sa problematika energetickej efektívnosti dá chápať ako nevyhnutnosť a výzva využiť komplex pozitívnych dopadov, ktoré majú nadrezortný charakter. Uplatňovanie energetickej efektívnych opatrení prispieva k účelnému viazaniu finančných zdrojov v domácej ekonomike, ktoré by inak museli byť použité v zahraničí na nákup primárnych energetických surovín, čím podporujú ekonomický rozvoj na národnej, regionálnej aj lokálnej úrovni. Realizácia energetickej úsporných opatrení stimuluje rozvoj malého a stredného podnikania, vytvára priestor pre komfortné a účinné energetické služby, a tak umožňuje vznik nových pracovných príležitostí s vysokou kvalifikáciou.

Pri uplatnení aktívnej politiky podpory je možné počiatočnú etapu potreby dovozu energetickej efektívnych zahraničných technológií a know-how skrátiť a otvoriť priestor pre investície do výroby a montáže komponentov, resp. celých systémov až po založenie výskumných kapacít prepojených na univerzity. Výsledky výskumu a technologického vývoja majú v oblasti energetickej efektívnosti vysoký konkurenčný a exportný potenciál. Jednotlivé opatrenia podporujú inováciu a rozvoj informačných technológií, e-government a sú jedným z pilierov budovania znalostnej ekonomiky.

Obr. 1 Porovnanie energetickej náročnosti tvorby HDP v rámci štátov EÚ-27 (2002 - 2004)

Zdroj: EUROSTAT

Pre podporu energetickej efektívnosti je nevyhnutné mať k dispozícii a poskytovať širokej verejnosti presné informácie o spotrebe energie a nákladoch na jej obstaranie, o možnostiach energetickej úsporných opatrení, o štandardoch energetickej účinnosti spotrebičov. Významnou príležitosťou pre rozvoj inovatívnych odvetví je podpora priemyslu pri vývoji a výrobe energetickej efektívnych výrobkov a technológií. Tieto činnosti je nevyhnutné podporovať cez podporné programy a iné finančné mechanizmy.

Koncepcia energetickej efektívnosti SR

Energetická efektívnosť tvorí dôležitú súčasť zdravej energetickej politiky. Preto je zahrnutá a definovaná ako jeden zo strategických cieľov aj v energetickej politike SR schválenej v januári 2006. Koncepcia energetickej efektívnosti SR je rámcovým základným programovým dokumentom s výhľadom činnosti a opatrení do roku 2020, ktorý spracovalo Ministerstvo hospodárstva SR v spolupráci so Slovenskou energetickou agentúrou a vybranými ústrednými orgánmi štátnej správy, orgánmi štátnej správy a inými dotknutými subjektami. Úlohou koncepcie je na základe aktuálneho vývoja vo svete, v EÚ a aj na národnej úrovni, napomôcť riešeniu tých otázok v energetike, ktoré nerieši vnútorný trh s energiou, urobiť inventarizáciu súčasného poznania potenciálov energetickej úspor v jednotlivých sektoroch slovenskej ekonomiky, identifikovať bariéry, navrhnúť strategické ciele a priority, definovať energetickej úsporné opatrenia, časovo zoradiť postupné kroky smerujúce k dosiahnutiu vytýčených cieľov a zabezpečiť realizáciu navrhnutých opatrení a ich monitorovanie.

Hlavným zámerom tejto koncepcie je dosiahnuť postupné zníženie energetickej náročnosti na úrovni

EÚ, vytvoriť motivačné prostredie na energetickej efektívne správanie sa obyvateľov a účastníkov trhu pri optimalizácii štátnej ingerencie, ako aj podporiť trvalo udržateľné energetické riešenia a zavádzanie nových inovácií a energetickej efektívnych technológií vo všetkých sektoroch národného hospodárstva.

Cieľom tejto koncepcie je v súlade so smernicou č. 2006/32/ES o energetických službách dosiahnuť 9 %-nú úsporu konečnej energetickej spotreby v období rokov 2008 - 2016.

Rámcové priority koncepcie energetickej efektívnosti sú:

- dosiahnutie významných úspor energie pri prevádzke existujúcich budov; zabezpečenie sprísnenia energetických požiadaviek na nové budovy;
- vytvorenie a pravidelné aktualizovanie minimálnych technických požiadaviek na energetickú účinnosť a označovania zariadení spotrebúvajúcich energiu;
- výrazné zlepšenie povedomia a správania sa všetkých užívateľov energie, vrátane preukázania prínosov existujúcich energetickej efektívnych technológií prostredníctvom zvýšenia informovanosti;
- využitie značného potenciálu energetickej úspor v sektore dopravy pomocou rozličných opatrení vrátane legislatívnych predpisov;
- zlepšenie účinnosti zariadení v oblasti výroby tepelnej a elektrickej energie (napr. použitím vysoko účinnej kombinovanej výroby elektriny a tepla) a v znižovaní energetickej strát pri prenose, preprave a distribúcii energie;
- účelné využitie daňových a finančných opatrení a podporných mechanizmov, s cieľom dosiahnuť efektívnejšie využitie energie.

Hlavné bariéry, ktorým čelia účastníci trhu pri investovaní do opatrení na úspory energie, sa dajú rozdeliť na päť skupín: (1) bariéry týkajúce sa politiky, právneho a regulačného rámca, (2) bariéry inštitucionálneho rámca, (3) rozpočtové, daňové a cenové bariéry, (4) finančné bariéry a (5) bariéry v oblasti informovanosti o energetickej efektívnosti.

Opatrenia na odstránenie bariér

Medzi základné opatrenia na odstránenie bariér v oblasti politiky, právneho a regulačného rámca patrí predovšetkým schválenie koncepčných dokumentov (Koncepcia energetickej efektívnosti SR) a určenie vybraných opatrení, ktoré sa budú realizovať v najbližšom období v podobe akčného plánu energetickej efektívnosti na roky 2008 - 2010. Takýto akčný plán má definovať okrem návrhu aktivít aj príslušné podporné finančné mechanizmy a zdroje, z ktorých sa budú financovať. Taktiež bude potrebné vytvoriť príslušné legislatívne prostredie prijatím osobitného zákona o energetickej efektívnosti, ako aj novelizáciou už existujúcich predpisov, napr. zákona č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov, stavebného zákona č. 608/2003 Z. z. či vyhlášky o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu, ako aj ďalších predpisov. Potrebné je aj pri návrhu nových a novelizácii súčasných predpisov týkajúcich sa verejného obstarávania zodpovedajúcim spôsobom zapracovať do odporúčaných výberových požiadaviek aj energetickú efektívnosť.

Na odstránenie bariér inštitucionálneho rámca sa predpokladá zriadiť stálu medzirezortnú komisiu, s cieľom zlepšiť spoluprácu a vzájomnú koordináciu jednotlivých ústredných orgánov štátnej správy.

Zo záverov predsedníctva Európskej rady, Brusel 8. – 9. marec 2007 (výťah bodov relevantných k problematike energetiky)

III. Integrovaná politika v oblasti klímy a energetiky

27. Problémy súvisiace so zmenou klímy je potrebné účinne a naliehavo riešiť. Nedávne štúdie na túto tému prispeli k zvýšeniu povedomia a prehĺbeniu znalostí o dlhodobých dôsledkoch, vrátane dôsledkov pre celosvetový hospodársky rozvoj, a zdôraznili potrebu rozhodných a bezodkladných opatrení. Európska rada (ER) podčiarkuje kľúčový význam dosiahnutia strategického cieľa, ktorým je obmedzenie zvýšenia celosvetovej priemernej teploty najviac na 2 °C v porovnaní s hodnotami z predindustriálneho obdobia.

28. Vzhľadom na to, že výroba a spotreba energie sú hlavnými zdrojmi emisií skleníkových plynov, je na realizáciu tohto cieľa potrebný integrovaný prístup k politike v oblasti klímy a energetiky. Pri tejto integrácii by sa mali obe zložky navzájom podporovať. So zreteľom na uvedené a pri plnom rešpektovaní štruktúry energetickej politiky, ktorú si členské štáty zvolili, ako aj ich zvrchovanosti nad základnými zdrojmi energie, bude energetická politika pre Európu (EPE) v duchu solidarity medzi členskými štátmi plniť tieto tri ciele:

(1) zvýšenie bezpečnosti dodávok, (2) zabezpečenie konkurencieschopnosti európskych ekonomík a dostupnosti cenovo prístupnej energie, (3) podpora trvalej environmentálnej udržateľnosti a boj proti zmene klímy.

Energetická politika

36. Vzhľadom na globálne otepľovanie a potrebu zaisťiť bezpečnosť dodávok a zvýšiť konkurencieschopnosť

podnikov je čoraz nevyhnutnejšie a naliehavejšie, aby EÚ zaviedla integrovanú energetickú politiku, ktorá bude kombináciou činností na európskej úrovni a na úrovni členských štátov. Ako míľnik pri tvorbe EPE a odrazový mostík pre ďalšiu činnosť ER prijíma Komplexný akčný plán pre energetiku na obdobie rokov 2007 - 2009, ktorý vychádza z oznámenia Komisie Energetická politika pre Európu. ER konštatuje, že výber štruktúry energetickej politiky členských štátov môže ovplyvniť energetickú situáciu v iných členských štátoch a schopnosť EÚ dosiahnuť tri ciele EPE.

37. Akčný plán stanovuje spôsob, akým možno dosiahnuť výrazný pokrok v efektívnom fungovaní a dobudovaní vnútorného trhu EÚ s plynom a elektrickou energiou a zvýšiť prepojenosť a integrovanosť trhu. Navrhuje sa v ňom vymenovať koordinátorov EÚ pre štyri prioritné projekty európskeho záujmu. Plán sa venuje aj kľúčovej otázke bezpečnosti dodávok energie a reakcii na potenciálne krízy. Pokiaľ ide o bezpečnosť dodávok, ER zdôrazňuje význam plného využitia dostupných nástrojov pre zlepšenie dvojstrannej spolupráce EÚ so všetkými dodávateľmi a zabezpečenie spoľahlivých energetických tokov do EÚ. Poskytuje jasné usmernenia pre účinnú európsku medzinárodnú energetickú politiku založenú na rovnakom postoji. Stanovuje veľmi ambiciózne kvantifikované ciele v oblasti energetickej efektívnosti, energie

z obnoviteľných zdrojov a využívania biopalív a vyzýva na vypracovanie európskeho strategického plánu energetickej politiky, ktorý sa venuje aj environmentálne bezpečnému zachytávaniu a sekvenciácii uhlíka a ktorý sa má preskúmať na jarnom zasadnutí ER v roku 2008.

38. ER vyzýva všetky dotknuté strany, aby podnikli rýchle a rozhodné kroky v záujme splnenia všetkých prvkov akčného plánu v súlade s jeho ustanoveniami a podmienkami. Vyzýva v prvom rade Komisiu, aby čo najrýchlejšie predložila návrhy, ktoré sa v akčnom pláne požadujú.

Ďalšie kroky

39. Na základe integrovaného prístupu k politike v oblasti klímy a energetiky sa bude akčný plán pre energetiku pravidelne preskúmať v kontexte každoročného hodnotenia ER, ktoré sa týka pokroku a výsledkov dosiahnutých pri vykonávaní politiky EÚ v tejto oblasti. Komisia sa vyzýva, aby začiatkom roku 2009 predložila aktualizované strategické preskúmanie odvetvia energetiky, ktoré bude tvoriť základ nového akčného plánu pre energetiku po roku 2010, ktorý sa má prijať na jarnom zasadnutí Európskej rady v roku 2010.

Pozn.: Celé znenie dokumentu Komplexný akčný plán pre energetiku na obdobie rokov 2007 - 2009 je možné nájsť na stránke http://www.consilium.europa.eu/cms3_fo/showPage.asp?id=432&lang=SK&mode=g

Nevyhnutnosťou je aj vytvorenie monitorovacieho a informačného systému energetickej efektívnosti na celoštátnej úrovni, v ktorého rámci sa budú spracovávať overené energetické údaje využívané pre vnútroštátne aj medzinárodné účely tak, aby bolo možné skvalitniť monitorovanie a vyhodnocovanie programov a prijímaných politík. Limitujúcim faktorom pre dosiahnutie cieľov koncepcie je aj personálne a odborné poddimenzovanie riadiacich, kontrolných a výkonných zložiek zameraných na energetickú efektívnosť alebo príbuzné problematiky. Preto je potrebné posilniť personálne štruktúry a vytvoriť nové mechanizmy na plnenie a kontrolu povinností vyplývajúcich z existujúcich politík, ako aj z implementácie príslušných nových smerníc EÚ. Osobitne sa to bude týkať Slovenskej inovačnej a energetickej agentúry a Štátnej energetickej inšpekcie. Na regionálnej úrovni je potrebné zvýšiť efektívnosť lokálneho a regionálneho energetického plánovania, ktoré sa dosiahne tým, že do systému spracovania energetických a dopravných koncepcií (generelov) obcí, miest a vyšších územných celkov sa zapracujú princípy energetickej efektívnosti a maximalizácia ich využitia.

V oblastiach regulačnej a cenovej politiky je potrebné zabezpečiť, aby bolo zohľadnené energeticky efektívne správanie sa účastníkov trhu tak, aby bol zrejmý pozitívny efekt z realizácie energeticky úsporných opatrení. Taktiež bude potrebné zvážiť možnosti použitia nástrojov daňovej politiky, ak to umožňujú daňové predpisy EÚ, čím sa podporí motivácia účastníkov trhu investovať do technológií podporujúcich úsporu energie.

Energeticky úsporné opatrenia sa nedajú realizovať bez potrebných finančných podporných mechanizmov. Na odstránenie týchto finančných bariér bude potrebné využiť prioritne jednotlivé operačné programy v rámci štrukturálnych fondov, ako aj existujúce nástroje ako sú Environmentálny fond, Štátny fond rozvoja bývania či rozličné špecializované dotácie financované z prostriedkov štátneho rozpočtu. Na dlhodobé zabezpečenie financovania podpory vybraných projektov zameraných na energetickú efektívnosť je vhodné vytvoriť Fond energetickej efektívnosti (financovaný prioritne bez nárokov na štátny rozpočet) ako

inštitúciu, ktorá by podporovala verejnú aj komerčnú sféru. Projekty spĺňajúce požiadavky energetickej efektívnosti by boli financované formou napr. dotácie na obstaranie zariadení, podporou konkrétnych projektov, bonifikáciou úrokov z úverov a pod. Potrebné je využiť aj možnosti, ktoré ponúkajú medzinárodné programy a fondy ako je napr. Program Inteligentná energia – Európa, resp. Finančný mechanizmus EHP, resp. Nórsky finančný mechanizmus. Ďalším riešením financovania projektov energetickej efektívnosti je aj vytvorenie inovatívnych finančných podporných mechanizmov a programov, ktoré zabezpečia financovanie celého procesu napríklad predaj a rozvoj energetických služieb, schéma bielych certifikátov a projekty verejno-súkromných partnerstiev (PPP – Public Private Partnership). Vo vzťahu k zvýšeniu motivácie a zaangažovanosti bankového sektora sa aktivita sústredí najmä na zlepšenie informovanosti bankového sektora o investičnom potenciáli v oblasti energetickej efektívnosti. Významným zdrojom financovania opatrení sú aj finančné programy komerčných finančných inštitúcií, napr. stavebných sporiteľní pôsobiacich na trhu. Na zlepšenie rozvoja energetických služieb, kontraktov a limitovaného rozsahu investícií zabezpečovaných podnikmi energetických služieb je potrebné, okrem vhodného legislatívneho rámca a poskytnutia finančných zdrojov, aj spracovanie metodiky, zmlúv a usmernení v oblasti poskytovania služieb zameraných na energetickú efektívnosť. Taktiež je potrebné sa zamerať aj na zjednodušenie administratívy schém štátneho podporného financovania.

Dobre fungujúce trhy pre úspory energie a energeticky účinné výrobky vyžadujú jednoduchý prístup a prehľadný systém relevantných informácií v rámci koherentného systému zvyšovania informovanosti v tejto oblasti. Informácie o spotrebe energie, energetickej efektívnosti v technológiách a riešeniach, najnovších výsledkoch vedy a výskumu v oblasti energetickej efektívnosti, ako aj o možných úsporách musia byť bežne dostupné konečným užívateľom (občanom), verejnej správe a podnikateľským subjektom. Opatrenia na odstránenie bariér v oblasti informovanosti a povedomia o energetickej efektívnosti majú zabezpečiť informovanosť medzi užívateľmi o spotrebe a nákladoch

na energiu, ktoré je spoločným opatrením pre všetky sektory, najmä však pre bytový sektor a domácnosti v súvislosti s prípadnými investičnými rozhodnutiami. Zlepšenie situácie sa dá dosiahnuť realizáciou informačných kampaní pre oboznámenie verejnosti o princípoch a možnostiach energetickej efektívnosti (domáce spotrebiče, vykurovanie, energetická certifikácia budov, tepelné čerpadlá, energetické audity a pod.), ako aj v rámci výchovy a vzdelávania k trvalo udržateľnému rozvoju primeraným zakomponovaním princípov energetickej efektívnosti na príslušnej odbornej úrovni do všeobecného a odborného vzdelávania. Dôležitú úlohu tiež bude hrať aj zvyšovanie informovanosti o dostupnosti a spoľahlivosti technológií na zvýšenie energetickej efektívnosti, napr. propagáciou úspešných prípadov aplikácie nových úsporných technológií v energetike, pri výstavbe energeticky úsporných budov napr. nízkoenergetických a pasívnych domov a pod. ako aj zavedením systému bezplatného energetického poradenstva. Úspešnosť celkovej stratégie energetickej efektívnosti v SR bude vo veľkej miere závisieť od zlepšenia informovanosti o dostupných možnostiach financovania na národnej a európskej úrovni s dôrazom na národné programy poskytujúce finančnú podporu projektom zameraným na úsporu energie, prípravu informačných materiálov prezentujúcich možnosti a podmienky využívania týchto zdrojov. Informovanosť v tejto oblasti sa bude musieť zamerať predovšetkým na uľahčenie identifikácie primeraného programu podľa požiadaviek účastníkov trhu.

Hlavným implementačným nástrojom Koncepcie energetickej efektívnosti SR budú akčné plány energetickej efektívnosti, ktoré na príslušné obdobie schváli vláda Slovenskej republiky, vrátane podporných finančných programov na opatrenia a činnosti uvedené v akčných plánoch. Vybrané opatrenia sa konkretizujú a uvedú v prvom akčnom pláne energetickej efektívnosti na roky 2008 až 2010. Akčné plány bude SR povinná pripraviť s trojročnou periodicitou v súlade s platnou európskou legislatívou, pričom ich plnenie a dosiahnuté výsledky sa budú dôkladne vyhodnocovať na úrovni Európskej komisie.

Energetickú efektívnosť nie je možné chápať iba ako problematiku sektora energetiky. Je to prierezová problematika zasahujúca do prakticky všetkých oblastí života spoločnosti. Zvýšenie energetickej efektívnosti je výsledkom mnohých rozhodnutí, najmä na strane samotných spotrebiteľov či domácností, priemyslu, vrátane výrobcov spotrebičov, štátnej a verejnej správy, terciárneho sektora (služieb), v sektore dopravy, ale aj na strane výroby, najmä využívaním kogeneračných technológií a úsporných opatrení v prenose, preprave a distribúcii energie.

Záver

Uskutočnenie priorit uvedených v Koncepcii energetickej efektívnosti SR si bude vyžadovať značné úsilie pri realizácii opatrení, zmene správania sa užívateľov a vyžiada si aj dodatočné investície. Efektívnosť využitia energie predstavuje kľúčový prvok v akejkoľvek energetickej politike, ktorá chce riešiť seriózne dlhodobé výzvy pre celú ekonomiku a prinesie pozitívne efekty pre podnikateľskú sféru, ako aj pre každodenný život občanov.

Solárny systém na predohrev ohriatej pitnej vody na sídlisku Hliny v Žiline (foto: Thermo | solar Žiar)